

EESTI KENNELLIIT VÄLIMIKUKOHTUNIKE KOOLITUSJUHEND

Vastu võetud EKL Välimikukohtunike Üldkoosolekul 02.11.2011

Kehtib alates 01.01.2012

Parandatud EKL VKK üldkoosolekul 19.09.2013

Parandatud EKL VKK üldkoosolekul 16.10.2014

Parandatud EKL VKK erakorralisel üldkoosolekul 18.02.2015

Parandatud koostöös EKL Volinike koosoleku põhikirja ja normatiivaktide töörühmaga ning

kinnitatud EKL VKK üldkoosolekul 16.12.2015

Parandatud EKL VKK üldkoosolekul 14.12.2017

Täiendatud EKL VKK üldkoosolekul 17.12.2019

Täiendatud EKL VKK üldkoosolekul 30.06.2021

Täiendatud EKL VKK üldkoosolekul 28.12.22 (täiendused rasvases kirjas).

Käesolev juhend on kehtestatud dokumendi „Eesti Kennelliidu Välimikukohtunike Statuut“ punkt 3.1 alusel.

Dokumendis kasutatavad lühendid:

EKL – Eesti Kennelliit

EKL VKK – Eesti Kennelliidu välimikukohtunike kogu

1. VÄLIMIKUKOHTUNIKE KOOLITUSE EESMÄRK

Välimikukohtunike koolituse eesmärgiks on ette valmistada pädevaid ja oma vastutust tunnetavaid välimikukohtunikke.

UUTE VÄLIMIKUKOHTUNIKE KOOLITAMINE

2. VÄLIMIKUKOHTUNIKUKS PÜRGIJALT NÕUTAVAD ISIKUOMADUSED

2.1 Välimikukohtunikuks pürgija peab olema hea mainega, kõikidelt omadustelt koerte hindamiseks sobiv, laiade künoloogiliste kogemustega isik, kes on tõestanud piisavate teadmiste ja oskuste omamist.

3. VÄLIMIKUKOHTUNIKUKS PÜRGIJALE ESITATAVAD NÕUDED.

3.1 Alljärgnevad välimikukohtunikuks pürgijale esitatavad nõuded tuleb teatavaks teha juba algkoolituse etapil.

3.2 Välimikukohtunikuks pürgija peab

3.2.1 valdama eesti keelt kõnes ja kirjas

- 3.2.2 valdama suhtlustasandil vähemalt ühte FCI-keeltest (inglise, saksa, prantsuse või hispaania keel)
- 3.2.3 omama alalist elukohta Eestis
- 3.2.4 olema oma käitumiselt ja hindamisvõimelt selleks ülesandeks sobiv isik
- 3.2.5 olema nii füüsiliste kui vaimsete omaduste poolest võimeline välimikukohtuniku ülesannet täitma
- 3.2.6 omama selleks tööks loomupäraseid eeldusi
- 3.2.7 olema põhikursusele kandideerides vähemalt 25 aastane
- 3.2.8 olema vähemalt 10 aastat olnud tõukoera omanik ja võimalusel ka kasvataja
- 3.2.9 olema läbinud EKL poolt tunnustatud kasvataja algkoolituse
- 3.2.10 olema läbinud EKL VKK eestseisuse poolt korraldatud välimikukohtunike algkoolituse
- 3.2.11 olema kandideerimise ajal ja enne seda vähemalt 5 aastat järjepidevalt EKL liige ja näitama jätkuvalt üles kenneletevuse harrastust, tundma EKL ülesehitust ja ajalugu
- 3.2.12 olema vähemalt 5 aastat tegutsenud oma tõu tõuühingus aktiivselt, tõuorganisatsiooni puudumisel osalenud aktiivselt kenneletevuses
- 3.2.13 olema vähemalt kaks aastat atesteeritud ringikorraldaja ja töötanud vähemalt 10 korda atesteeritud ringikorraldajana
- 3.2.14 olema laitmatu reputatsiooniga künoloogilises maailmas, st muu hulgas, et viimase kolme aasta jooksul ei ole talle määratud EKL juhatuse poolt karistusi ning ta ei ole rikkunud EKL Tõuraamatumäärust.
- 3.2.15 omama vähemalt keskharidust

4. VÄLIMIKUKOHTUNIKE ETTEVALMISTUS

- 4.1 Välimikukohtunike ettevalmistus jaguneb järgmisteks etappideks:
  - 4.1.1 välimikukohtunike algkoolitus
  - 4.1.2 välimikukohtunike põhikoolitus
  - 4.1.3 välimikukohtuniku esimese tõu hindamiseksam

5. VÄLIMIKUKOHTUNIKE ALGKOOLITUS

- 5.1 Välimikukohtunike algkoolitust korraldab EKL VKK eestseisus. Vajadusel kaasatakse selleks EKL liikmesorganisatsioone.
- 5.2 Välimikukohtunike algkoolitusel käsitletakse järgnevaid teemasid:

- koera kehaehitus ja liikumine
- koera hindamispõhimõtted ja terminoloogia
- kohtunikutöö

5.3. Välimikukohtunike algkoolitus lõpeb põhiteadmiste testiga.

5.3.1 Test koosneb 35-50 küsimusest ja sisaldab küsimusi kõikide koolitusel käsitletud teemade kohta. Algkoolituse lõputest loetakse sooritatuks, kui õigesti on vastatud vähemalt 70% testiküsimustest.

5.3.2 Algkoolituse lõputesti komisjoni määrab EKL VKK eestseisus oma otsusega. Komisjon on vähemalt 3-liikmeliline ja koosneb kogunud välimikukohtunistest (kes omavad rahvusvahelise taseme kohtuniku staatust ja esindavad võimalikult erinevaid tõurühmi).

6. VÄLIMIKUKOHTUNIKE PÕHIKOOITUS

ÜLDSÄTTED

6.1 Põhikoolituse eesmärgiks on avardada välimikukohtunikuks pürgija künoloogilisi teadmisi ja muid tulevaseks kohtunikutööks vajalikke teadmisi ning oskusi.

6.2 Välimikukohtunike põhikoolituse korraldab EKL VKK eestseisus mitte harvem kui kord viie aasta jooksul.

Kui sobivustesti positiivse tulemuse saavutab 1-4 osalejat, korraldatakse koolitus järgmise kalendriaasta jooksul sõltumata jooksval aastal sobivustestil positiivsete tulemuste saanud osalejate arvust. Põhikoolitusel osalemiseks peab varasemalt sobivustesti positiivse tulemuse saanud kandidaat esitama uuesti taotluse osalemiseks, EKL liikmelisust tõendava dokumendi ja tõendi karistuste puudumise kohta.

6.3 Teade korraldatavast välimikukohtunike põhikoolitusest peab olema avaldatud vähemalt neli kuud enne selle algust EKL kodulehel (EKL VKK alamlehel ja uudistevoos) ning EKL ajakirjas „KOER“.

TAOTLUSTE ESITAMINE JA LÄBIVAATAMINE

6.4 Peale välimikukohtunike põhikoolituse välja kuulutamist esitab välimikukohtunikuks pürgija EKL VKK eestseisusele vabas vormis taotluse välimikukohtuniku põhikoolitusele pääsemiseks. Taotlus peab sisaldama järgmisi andmeid:

- isiku nimi, vanus, kontaktandmed

- välimikukohtunikuks pürgija poolt kasvatatud ja omatud tõud ning tõug, millest soovitakse välimikukohtuniku karjääri alustada.

6.5 Taotlusele tuleb lisada järgmised dokumendid:

- tõend tõukoera omaniku staaži kohta (väljavõte EKL andmebaasist või koopia koera tõutunnistusest, kus on omanik määratud) (p. 3.2.7)
- kasvataja algkoolituse positiivset läbimist tõendav dokument (p.3.2.8)
- EKL liikmelisust tõendav dokument (p.3.2.910)
- tõend tõuühingus aktiivse tegutsemise kohta vastavat tõuühingult või muult liikmesorganisatsioonilt, kelle heaks on kandidaat töötanud või soovituskiri kahelt EKL poolt tunnustatud kohtunikult aktiivses kennelegevuses osalemise kohta (p.3.2.11)
- tõend EKL Ringikorraldajate kogult atesteerimise läbimise kohta ja 10 töökorra kohta atesteeritud ringikorraldajana (p 3.2.12)
- välimikukohtunike algkoolituse positiivset läbimist tõendav dokument (p. 3.2.9)
- EKL-i poolt väljastatud tõend selle kohta, et kohtunikuks pürgijal puuduvad kehtivad registrimääruse rikkumised, sanktsioonid, karistused vms. (p.3.2.13)
- koopia passist või ID kaardist
- vähemalt keskharidust tõendava dokumendi koopia
- vajadusel võib põhikoolituse korraldaja nõuda täiendavaid dokumente vms (nt essee). Sellisel juhul nõutakse samu täiendavaid dokumente kõigilt põhikoolitusel osalejatelt ning täiendavate dokumentide esitamise nõue peab olema kirjas välimikukohtunike põhikoolituse välja kuulutamise teates.

6.6 EKL VKK eestseisus vaatab taotlused läbi ning teatab kahe nädala jooksul välimikukohtunikuks pürgijale, kas tema poolt on täidetud kõik vajalikud nõuded. Kui kõiki nõudeid ei ole täidetud, tagastatakse välimikukohtunikuks pürgijale tema poolt esitatud dokumendid.

SOBIVUSTEST

6.6.1 Sobivustest korraldatakse vähemalt 5-le nõuded täitnud välimikukohtunikuks pürgijale.

6.6.2 Sobivustesti koht, kuupäev ja kellaaeg teatatakse välimikukohtunikuks pürgijatele vähemalt üks kalendrikuu enne sobivustesti toimumist

Sobivustesti viib läbi kogunud välimikukohtunikest koosnev 5-liikmeline komisjon, mis on määratud EKL VKK eestseisuse otsusega.

6.6.3 Välimikukohtunikuks pürgijate sobivustest koosneb kahest osast:

- koerasilmatest
- vestlus-intervjuu.

Sobivustesti osade järjekord ei ole testi läbiviimisel oluline, järjekorra otsustab sobivustesti komisjon enne sobivustesti läbiviimist.

6.6.4 Vestlus-intervjuu eesmärk on kontrollida välimikukohtunikuks pürgija sobivust välimikukohtunikuks ja kontrollida tema teadmiste taset vestluse vormis. Vestlus-intervjuul esitatakse välimikukohtunikuks pürgijale maksimaalselt 10 küsimust, millest 8 küsimust on kõigile ühesugused. Küsimused koostab komisjon ning avalikustab välimikukohtunikuks pürgijatele vestlus-intervjuu alguses. Vestlus-intervjuul antakse välimikukohtunikuks pürgijale iga vastuse eest 0-10 punkti. Komisjoniliikmete antud punktid summeeritakse. Vestlus-intervjuu loetakse sooritatuks kui tulemus on vähemalt 70% võimalikust maksimaalsest punktide summast.

6.6.5 Vestlus-intervjuu põhjal kohtunikukandidaadiks sobivuse või mittesobivuse otsustab komisjon, kelle poolt antav hinnang kohtunikuks pürgijale on lõplik. Tulemust „mittesooritatud“ peab komisjon kohtunikuks pürgijale põhjendama.

6.6.6 Koerasilmatesti eesmärk on kontrollida välimikukohtunikuks pürgijate proportsioonitunnetust, vormide, liikumise ja kehaehituse tajumise ning nende kirjaliku kujutamise oskust.

6.6.7 Koerasilmatesti läbiviimiseks kasutatakse 10 erinevat koera. Koerad peavad esindama erinevaid tüüpe nii, et testi eesmärgiks seatud välimikukohtunikuks pürgija vormitaju hindamine saaks läbi viidud parimal võimalikul moel. Testi sooritajad peavad kirjeldama koerte välimikku võimalikult täpselt ja detailselt, vältides hinnangute andmist. Kirjelduse ülesehitus on analoogne näitusekirjeldusega. Välimikukohtunikuks pürgija kirjeldab koeri proportsioonide, vormide, kehaehituse ja liikumise põhjal. Iga koera kirjeldamiseks on välimikukohtunikuks pürgijal aega maksimaalselt 8 minutit.

6.6.8 Koerasilmatesti kirjeldused tehakse välimikukohtunikuks pürgijate poolt anonüümselt. Kirjelduslehele märgitakse välimikukohtunikuks pürgijale omistatud number, kirjeldatava koera number, sugu ja vanus.

6.6.9 Sobivustesti ajal ei ole välimikukohtunikuks pürgijal õigust vestelda kellegagi, välja arvatud eksamikomisjoni liikmetega eksamihindamise sooritamise tehnilises küsimustes.

6.6.10 Koerasilmatestil hinnatakse välimikukohtunikuks pürgijate koostatud kirjeldusi nimetuna (anonüümselt) skaalal 0-10. Koerasilmatestil tehtud kirjelduste eest antakse välimikukohtunikuks pürgijale iga kirjelduse eest 0-10 punkti. Komisjoniliikmete antud punktid summeeritakse. Koerasilmatest loetakse sooritatuks kui tulemus on vähemalt 70% võimalikust maksimaalsest punktide summast.

6.6.11 Sobivustest loetakse sooritatuks kui vestlus-intervjuul ja koerasilmatestis on saadud vähemalt 70% võimalikust maksimaalsest punktide summast. Kui üks sobivustesti osadest on sooritatud madalamale tulemusele, kui eelpool nimetatud siis, loetakse kogu sobivustesti tulemus „mittesooritatuks“. Välimikukohtunikuks pürgijal on õigus tutvuda sobivustesti tulemustega ja saada negatiivse tulemuse kohta selgitusi komisjonilt 2 nädala jooksul pärast tulemuste avalikustamist.

6.6.12 Sobivustesti tulemused tehakse osalenutele teatavaks hiljemalt kahe nädala jooksul peale sobivustesti.

6.6.13 Sobivustesti positiivse tulemuse korral pääseb välimikukohtunikuks pürgija välimikukohtunike põhikoolitusele.

6.6.14 Sobivustestiga seotud kulud kantakse EKL VKK eelarvest.

6.6.15 Välimikukohtunikuks pürgijal on õigus esitada protest protseduurireeglite rikkumise kohta EKL VKK eestseisusele 1 kuu jooksul alates tulemuste avalikustamisest. Protesti esitamise kautsjon on 100 eurot ning see tagastatakse protesti esitajale kui EKL VKK eestseisus leiab, et protest on õigustatud.

PÕHIKOOLITUSE LÄBIVIIMINE

6.7 Põhikoolitus algab mitte varem kui 2 kuud alates sobivustesti tulemuste teatavaks tegemisest. Põhikoolituse ajakava saadetakse testi edukalt sooritanutele.

6.8 Põhikoolitus koosneb järgmistest osadest:

- kodumaine tõug eesti hagijas – 1 õppepäev
- tõustandardi tõlgendamine ja näitusekirjelduse terminoloogia, sh. eksamil hindamisele tulevate tõugude hindamisjuhised ja standardid. – 2 õppepäeva

- hindamise põhimõtted ja põhjendused, kohtunikeetika, kohtunikke puudutavad rahvuslikud ja rahvusvahelised eeskirjad – 2 õppepäeva
- koera anatoomia, kehaehitus, liikumine ja geneetika; nende tähtsus praktilisel hindamisel – 2 õppepäeva
- praktilised hindamisharjutused koolitajate juhendamisel ja rühmatööna – 2 õppepäeva
- koerte esmaabi alused – 1 õppepäev

6.9 Õppepäeva maht on 8 akadeemilist tundi.

6.10. Põhikoolitus lõpeb põhikoolituse lõpueksamiga. Põhikoolituse lõpueksami eesmärk on välja selgitada välimikukohtunikuks pürgija valmidus kohtunikutööks.

6.11 Põhikoolituse lõpueksam koosneb:

- kirjalikust teooriaeksamist
- praktilisest hindamiseksamist
- kohtunikuks pürgijate üldmulje ja kohtunikutöö hindamisest komisjoni poolt
- vestlus-intervjuust kohtunikutööks sobivusest (ainult nendele välimikukohtunikuks pürgijatele, kes sooritavad kaks esimest lõpueksami osa positiivselt)

6.12 Põhikoolituse lõpueksami eri osad sooritatakse erinevatel päevadel, millede vahe on maksimaalselt 14 kalendripäeva.

6.12.1 Lõpueksami viib läbi kogunud välimikukohtunikest koosnev 5-liikmeline komisjon, mis on määratud EKL VKK eestseisuse otsusega.

6.12.2 Teooriaeksam koosneb 50-70 küsimusest ja sisaldab küsimusi kõikide koolitusel käsitletud teemade kohta. Teooriaeksam loetakse sooritatuks, kui õigesti on vastatud vähemalt 70% testiküsimustest.

6.12.3 Praktilisel hindamiseksamil hindab välimikukohtunikuks pürgija kirjalikult vähemalt 10 tõukoera, kelledest 5 peavad olema samatõulised. Eksam toimub ainult nendele tõugudele, millede standardeid käsitleti põhikoolitusel. Tõugu tuleb kirjeldada ja hinnata tõustandardi kohaselt.

6.12.4 Välimikukohtunikuks pürgija hindab kõik talle hindamiseks määratud koerad iseseisvalt ja kirjutab kirjelduse. Välimikukohtunikuks pürgijal on iga koera hindamiseks aega maksimaalselt 8 minutit - juhul, kui ei ole komisjoniga kokku lepitud teisiti. Komisjoniga võidakse teisiti kokku leppida, kui selleks on objektiivsed põhjendused.

6.12.5 Praktilise hindamise ajal ei ole välimikukohtunikuks pürgijal õigust vestelda kellegagi, välja arvatud eksamikomisjoni liikmetega eksamihindamise sooritamise tehnilises küsimustes.

6.12.6 Praktisel hindamiseksil hinnatakse välimikukohtunikuks pürgijate koostatud kirjeldusi nimetuna (anonüümselt) skaalal 0-10. Praktisel hindamiseksil antakse välimikukohtunikuks pürgijale iga kirjelduse eest 0-10 punkti. Komisjoniliikmete antud punktid summeritakse. Praktiline hindamiseksam loetakse positiivselt sooritatuks kui tulemus on vähemalt 70% võimalikust maksimaalsest punktide summast.

6.12.7 Praktilise hindamiseksami ajal annab komisjon punkte igale välimikukohtunikuks pürgijale isikuliselt nende üldmulje ja kohtunikutöö praktilise osa kohta järgmiste punktide alusel skaalal 0-10.

- 1) pürgija üldmulje ja korrektne välimus lõpueksamil
  - 2) käitumine ja koostöö koertega
  - 3) käitumine ja suhtlus koeraomanikega/esitajatega, ringipersonaliga (juhul kui lõpueksamil kasutatakse ringipersonali) ja eksamikomisjoni liikmetega.
- Komisjoniliikmete punktid summeeritakse.

6.12.8 Kui lõpueksami kirjalik teorieksam või praktiline hindamiseksam ei ole sooritatud positiivselt, loetakse kogu lõpueksam „mittesooritatuks“, samuti loetakse lõpueksam mittesooritatuks, kui komisjonilt saadud üldmulje punktide summa on alla 70% maksimaalsest.

6.12.9 Lõpueksami vestlus-intervjuu viib komisjon läbi vaid nende välimikukohtunikuks pürgijatega, kes on positiivselt sooritanud lõpueksami kaks esimest osa ning kes on saanud üldmulje eest vähemalt 70% maksimaalsest punktisummast, väljaselgitamaks kas välimikukohtunikuks pürgija on valmis iseseivaks kohtunikutööks ning sellega kaasnevas vastutuseks.

6.12.10 Vestlus-intervjuu koosneb tagasiside andmisest põhikoolituse lõpueksami osade kohta ning kuni 10-st lisaküsimusest, mis võivad olla pürgijatele erinevad. Vestlus-intervjuu eest antakse punkte skaalal 0-10. Komisjoniliikmete punktid summeeritakse. Vestlus-intervjuu loetakse positiivselt sooritatuks kui tulemus on vähemalt 70% võimalikust maksimaalsest punktide summast.

6.12.11 Lõpueksam loetakse sooritatuks, kui iga selle osa eest on saadud vähemalt 70% maksimaalsest võimalikust punktide summat.

6.12.12 Põhikoolituse lõpueksami tulemused teatatakse kirjalikult hiljemalt kahe nädala jooksul peale eksami toimumist. Eksami positiivselt sooritanutele väljastatakse

EKL VKK eestseisuse poolt põhikoolituse läbimise tunnistus ning põhikoolituse taotluses nimetatud tööle harjutushindamise blankett ja ta saab alustada harjutushindamisi vastavalt punktile 9.

6.12.13 Juhul, kui välimikukohtunikuks pürgijal ebaõnnestus kirjalik teorieksam või praktiline hindamiseksam, võib ta selle sooritada uuesti kahe kuu jooksul samale eksamikomisjonile. Nende positiivsel sooritamisel tuleb tal ka sooritada vestlus-intervjuu positiivsele tulemusele ning saada ka üldmulje eest positiivne tulemus.

6.12.14 Teistkordsel ebaõnnestumisel tuleb läbida uuesti põhikoolitus. Kui välimikukohtunikuks pürgijal ebaõnnestusid mõlemad ülalnimetatud eksamiosad, tuleb tal läbida uuesti põhikoolitus.

6.12.15 Peale põhikoolituse lõpueksami positiivset sooritamist saab välimikukohtunikuks pürgijast välimikukohtuniku kandidaat, kellel on kohustus täita kõiki välimikukohtunikele kehtivaid reegleid ja nõudeid. Samuti kehtivad talle välimikukohtunikele rakendatavad karistussanktsioonid vastavalt EKL välimikukohtuniku statuudile.

6.12.16 Komisjoniliikmete kulud ja muud võimalikud välimikukohtunike põhikoolitusega seotud kulud kantakse EKL VKK eelarvest.

7 VÄLIMIKUKOHTUNIKUKANDIDAADI ESIMESE TÕU HINDAMISEKSAM

7.1 Peale harjutushindamiste sooritamist vastavalt punktile 9.8 (50 koera ja 5 harjutushindamist) ja töukoolituse läbimist esitab välimikukohtuniku kandidaat EKL VKK eestseisusele taotluse praktilisele tõu eksamihindamisele pääsemiseks. Taotlus esitatakse harjutushindamiste blanketil.

7.2 Eksamihindamine viiakse läbi vastavalt punktile 10.

7.3 Kui välimikukohtuniku kandidaat ei läbi eksamihindamist, tuleb tal enne järgmist katset sooritada vähemalt kaks harjutushindamist vähemalt 20 koeraga või läbida töukoolitus. Esimese tõu eksamihindamist võib sooritada maksimaalselt kolm korda. Kui välimikukohtuniku kandidaat on kolmel eksamihindamisel läbi kukkunud, kaotab ta välimikukohtuniku kandidaadi staatuse ning välimikukohtunikuks saamiseks peab alustama uuesti põhikoolituse läbimisest.

7.4 Kui välimikukohtuniku kandidaat ei teata eelnevalt oma eemalejäämisest eksamihindamisest, loetakse tema eksamihindamine mittesooritatuks

8 VÄLIMIKUKOHTUNIKE TÄIENDUSKOOLITUS

8.1 Välimikukohtunikel on kohustuslik jätkata enesetäiendamist tõukoolituste, kohtunike nõupidamiste jms läbi. Välimikukohtuniku hindamispädevuse laiendamine on soovituslik.

8.2 Välimikukohtunik, kes on saanud oma esimese tõu hindamise õiguse, võib jätkata hindamispädevuste laiendamist kahe erineva rühma tõugudele. Juhul, kui esimese tõu hindamispädevuse saanud välimikukohtunik soovib jätkata hindamispädevuste laiendamist rohkemate rühmade tõugudele, peab ta esitama EKL VKK eestseisusele põhjendatud kirjaliku taotluse.

8.3 Rahvusvahelise taseme välimikukohtunikud võivad jätkata hindamispädevuste laiendamist vabalt valitud tõugudele.

8.4 Hindamispädevuse laiendamiseks sooritab välimikukohtunik harjutushindamised vastavalt punktile 9.

8.5 Peale harjutushindamiste edukat sooritamist esitab välimikukohtunik EKL VKK eksamite koordinaatorile taotluse eksamihindamisele pääsemiseks. Taotlus esitatakse harjutushindamiste blanketil.

8.6 Eksamihindamine viiakse läbi vastavalt punktile 10.

8.7 Tõukoolituse läbimine või haruldaste tõugude harjutushindamine näitusel (minimaalselt 20 koera vähemalt 2 erineva kohtuniku juures) annab õiguse taotleda haruldase tõu hindamispädevuse kinnitamist ilma eksamihindamist või kirjalikku tööd sooritamata juhul, kui rahvusvahelise taseme kohtunikul on mitteharuldaste tõugude hindamispädevus samast rühmast, kuhu kuulub vastav haruldane tõug. Hindamispädevuse kinnitamiseks tuleb esitada taotlus ja tõukoolituse läbimise tunnistus või harjutushindamist tõendav dokument. Tõukoolituse tunnistus kehtib 5 aastat. Tõukoolituse läbimise alusel saab hindamispädevust taotleda vaid taotluse esitamise ajal kehtiva haruldaste tõugude nimekirja kantud tõugudele.

8.8 Tõukoolitusi võib läbida ka teistes FCI liikmesriikides, kui neid korraldab vastava riigi FCI liikmest kennelorganisatsioon või FCI liikmest kennelorganisatsiooni liige.

8.9 Kui hindamispädevusi laiendav välimikukohtunik ei läbi eksamihindamist, tuleb tal enne järgmist katset sooritada vähemalt kaks harjutushindamist ja tasuda EKL arvele EKL välimikukohtuniku korduveksami tasu tõu hindamisõiguse saamiseks (vt EKL hinnakiri). Samale tõule teisele, kolmandale jne eksamihindamisele pääsemiseks tuleb lisaks harjutushindamiste blanketile saata EKL VKK eestseisusele ka koopia makseviitungist.

8.10 Kui osutub võimatuks teatud tõugu koerte leidmine eksamihindamise läbiviimiseks, võib kandidaadilt alternatiivina nõuda EKL VKK eestseisuse otsuse alusel kirjaliku tõu(tõugude)standardit käsitleva eksamitöö esitamist tõu(tõugude)kohta, mille(de)le ta hindamispädevust taotleb. See reegel kehtib vaid väga kogenud välimikukohtunike kohta, kes hindamispädevust laiendada soovivad.

8.11 EKL VKK eestseisusel on õigus tõuorganisatsiooni taotlusel nõuda välimikukohtunikelt ja välimikukohtuniku kandidaatidelt töökoeratõugude osas ametlikult neile tõugudele kinnitatud töökatsete ja võistlustega tutvumist. Töökatse või võistlusega tutvumise korraldab taotleja.

8.12 TÕUKOOLITUS

8.12.1 Tõukoolituse eesmärk on anda rahvusvahelise taseme välimikukohtunikele tõu(gude) tundmise ja vastava(te) tõu(gude) praktilise hindamise oskus.

8.12.2 Tõukoolitusi korraldavad EKL VKK või EKL liikmesorganisatsioonid koostöös EKL VKK-ga.

8.12.3 Tõukoolituse läbiviimise eest vastutab rahvusvahelise taseme välimikukohtunik, kelle määrab koolituse korraldaja taotlusel EKL VKK eestseisus. Vastav taotlus tuleb EKL VKK eestseisusele esitada enne tõukoolituse välja kuulutamist.

8.12.4 Tõukoolitusel on õigus osaleda kõigil EKL välimikukohtunikel.

8.12.5 Tõukoolitus koosneb järgmistest osadest:

- tõu päritolu, tõustandardi, kasutusotstarbe ja spetsiifiliste omaduste üksikasjalik selgitamine
- tõu käesoleva hetke üldine olukord ja võrdlus teiste sarnaste tõugudega, kes kuuluvad samasse alarühma.
- tõukohane spetsiifiline hindamistehnika ja –sõnavara

8.12.6 Tõukoolitus võib lõppeda eksamihindamisega juhul, kui see on eelnevalt kooskõlastatud EKL VKK eestseisusega.

8.12.7 Tõugudele, millel on ühine tõustandard ja/või mida võidakse tõsta üle ühest tõuvariatsioonist teise, korraldatakse alati ühine tõukoolitus. On soovituslik, et tõukoolitused korraldatakse kõikidele sarnastele haruldastele tõugudele üheaegselt.

8.12.8 Koolitustel peaks võimalusel kohal olema tõu isend/isendeid, tõu eestikeelne standard ning pildimaterjal vastava tõu kohta.

8.12.9 Osalejatele antakse tõukoolituse läbimise kohta vormikohane tunnistus (lisa 1), kehtivusajaga 5 aastat tõukoolituse toimumisest alates ja vastutava kohtuniku poolt allkirjastatud osalejate nimekiri edastatakse EKL VKK eestseisusele tõukoolituse korraldajate poolt 10 tööpäeva jooksul.

8.12.10 Tõuühingul on õigus taotleda tõukoolituse korraldamiseks mõistlike kulude osalist katmist EKL VKK eestseisuselt, esitades vastavasisulise kirjaliku taotluse koos eelarvega hiljemalt üks kalendrikuu enne koolituse toimumist. EKL VKK eestseisus otsustab taotluse rahuldamise, sh rahuldamise ulatuse (üldjuhul mitte üle poole kuludest), järgmisel EKL VKK eestseisuse koosolekul, lähtudes ühtlasi EKL VKK eestseisuse otsusega määratud piirmääradest.

8.12.11 Välimikukohtunikud, kellele on juba omistatud vähemalt kahe tõu hindamise pädevus, võivad tõukoolitusi läbida ka teistes FCI liikmesriikides, kui neid korraldab vastava riigi FCI liikmest kennelorganisatsioon või FCI liikmest kennelorganisatsiooni liige

8.13 VÄLIMIKUKOHTUNIKE NÕUPIDAMISED

8.13.1 Välimikukohtunike nõupidamisi korraldatakse vastavalt vajadusele.

8.13.2 Välimikukohtunike nõupidamiste eesmärk on võimaldada välimikukohtunikel omavahel arutleda tõu/tõugude üle ja vestelda muudel kenneltegevust ja koeraharrastust puudutavatel teemadel.

9 TÕU HARJUTUSHINDAMINE

9.1 Harjutushindamiste mõte on välimikukohtunikele ja välimikukohtuniku kandidaatidele praktilise väljaõppe andmine kogenud rahvusvahelise taseme välimikukohtunike või vastavat tõugu kasvatava / kasvatanud kohtunike kõrval nii, et harjutushindajal on võimalik kogenud välimikukohtunikult õppida tõu nüansse reaalsete koerte peal näituseringis.

9.2 Harjutushindamiste blankett on avaldatud EKL kodulehel EKL VKK alamlehel (**lisa 3**).

9.3 Harjutushindamisi sooritatakse näitustel, aretusülevaatusel või EKL VKK eestseisuse poolt heaks kiidetud sobiva ürituse raames tingimusel, et harjutushindajat juhendab vastava tõu hindamisõigust omav kogenud rahvusvahelise taseme kohtunik harjutushindaja taotluse alusel, mis on kooskõlastatud ürituse korraldajaga.

9.4 Taotlus harjutushindamiseks tuleb esitada näitusetoimkonnale või muu sarnase ürituse korraldustoimkonnale kirjalikult registreerimise ajal või hiljemalt kolme päeva jooksul ürituse ringide ajakava avalikustamisest EKL kodulehel.

9.5 Näitustel aset leidva harjutushindamise jaoks peab andma loa näitusetoimkond ja vastavat tõugu hindav kohtunik. Kohtuniku nõusoleku taotleb näitusetoimkond. Nii näituse toimkonnal kui ka kohtunikul on õigus keelduda harjutushindajast.

9.6 Näitusetoimkonnal ei ole mingeid materiaalseid kohustusi harjutushindaja suhtes v.a. lõunasöök ja täitmata näituse kataloog, mis antakse talle peale harjutushindamise lõppu.

9.7 Välimikukohtunikul võib üheaegselt ringis olla kõige rohkem 2 harjutushindajat.

9.8 Hindamispädevusi laiendav välimikukohtunik peab harjutushindama valitud tõus vähemalt 20 koera, vähemalt kahel punktis 9.3 nimetatud üritusel vähemalt kahe erineva kohtunikuga. Tõukoolituse läbimist loetakse üheks harjutushindamise korraks ja see võrdsustatakse selle tõu 10 koera harjutushindamisega. Välimikukohtuniku kandidaat peab edukalt harjutushindama valitud tõust kokku vähemalt 50 koera vähemalt 5 ametlikul näitusel.

9.9 Harjutushindamisi saab sooritada minimaalselt ühe sugupoole koerte piires (alates beebiklassist kuni veteranklassini isased või emased), kuid soovituslik on stažeerida kogu tõug, saamaks konkreetse kohtuniku õpetusest ja tõust kui terviku hindamisest maksimaalset infot ning arusaama sugupoole erinevustest selles tõus.

10 TÕU EKSAAMIHINDAMINE

10.1 Tõu eksamihindamise eesmärk on välja selgitada välimikukohtuniku teadmised antud tõu kohta ning antud tõu praktilise hindamise oskus.

10.2 Eksamihindamised vastavale tõule korraldatakse esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui nelja kuu jooksul vastava taotluse saabumisest EKL VKK eksamite koordinaatorile.

10.3 Eksamihindamised viiakse võimalusel läbi näitustel (koostöös näitusekorraldajatega), aretusülevaatusel või selleks spetsiaalselt korraldatud eksamihindamistel.

10.4 Eksamihindamisest teatatakse kõigile tõu hindamispädevuse saamiseks soovi avaldanud välimikukohtunikele vähemalt 7 päeva enne eksami toimumist nende poolt EKL VKK eestseisusele teatavaks tehtud e-postiaadressile.

10.5 Eksamihindamisele kutsutud välimikukohtunikul on kohustus vähemalt 2 päeva enne eksamihindamist teatada oma osalemisest või mitteosalemisest. Teatamata jätmine loetakse eksamil osalemiseks ja mitte kohaleilmumine eksami mittesooritamiseks, välja arvatud juhul kui eksamihindamisele kutsutud kohtunik teavitab mitteilmumise

mõjuvatest põhjustest kuni 14 kalendripäeva jooksul alates eksami toimumise kuupäevast.

10.6 Eksamihindamist võtab vastu EKL VKK eksamite koordinaatori poolt määratud välimikukohtunike komisjon. Komisjonis peab olema vähemalt kaks (2) rahvusvahelise taseme välimikukohtuniku, kellest vähemalt ühel peab olema eksamineeritava tõu hindamispädevus vähemalt üks aasta. Lahkarvamuste korral on määravaks eksamineeritava tõu hindamispädevusega välimikukohtuniku otsus.

10.7 Eksamite koordinaatori ülesanne on eksamiteks vajalike koerte hankimine, välimikukohtunike teavitamine ja eksamitega seotud dokumentatsiooni korrashoid, sh tulemuste õigeaegne edastamine EKL VKK-le. Eksamite koordinaator vastutab eksamite praktilise korralduse eest ja loomakaitse nõuete täitmise eest eksamite läbiviimise kohas.

10.8 Eksamihindamised peavad olema läbi viidud rahulikus keskkonnas, kus peab olema ka eraldi ala eksamikomisjoni liikmete omavaheliseks nõupidamiseks.

10.9 Eksamihindamise läbiviimise kord

10.9.1 Eksamihindamise sooritamise ajal hindab iga kandidaat 3-10 koera iga tõu kohta.

10.9.2 Eksamihindamist vastu võttev välimikukohtunike komisjon hindab kirjalikult kõik eksamimaterjaliks olevad koerad enne eksamihindamise algust. Eksamikomisjon koostab iga koera kohta kirjaliku välimikukirjelduse, millega võrreldakse välimikukohtuniku kandidaatide või hindamispädevust laiendavate välimikukohtunike kirjeldusi ja otsustab ühiselt, millised on detailid, mida eksaminandidel iga koera juures märgata tuleb.

10.9.3 Eksamikomisjon otsustab enne eksamihindamise algust, kas eksaminandidelt palutakse ka suulist hindamist. Sellest teavitatakse eksaminandi eksamihindamise väljakuulutamise ajal. Kokkulepitud menetluskorda järgitakse kogu eksamihindamise ajal nii, et kõik eksaminandid oleksid samas olukorras. Üheaegselt võib eksamihindamist ühele tõule sooritada kõige rohkem neli (4) eksaminandi. Kirjeldus kirjutatakse hea tava järgi ja tavalistele näitustel kasutatavatele kirjelduslehtedele. Hindamine peab põhinema FCI ametlikul tõustandardil.

10.9.4 Eksaminandidele selgitatakse enne eksamihindamise algust, mil viisil soovitakse esitatud koeramaterjali eksamihindamist vastu võtta. Koeri esitavatele händleritele selgitatakse enne eksamihindamise algust, et neil on keelatud eksaminandidega vestelda.

10.9.5 Igale kirjelduslehele tuleb eksaminandil kirjutada oma nimi, koera number, tõug, sugu ja vanuseklass, milles koer võistleb. Eksaminand hindab kõik talle hindamiseks

määratud koerad iseseisvalt ja kirjutab kirjelduse ise. Eksaminand seab koerad ka paremusjärjestusse ning märgib vastavad tulemused kirjelduslehtedele analoogselt näitusel toimuvaga. Eksaminandil on iga koera hindamiseks aega maksimaalselt 6 minutit - juhul, kui ei ole eksamikomisjoniga kokku lepitud teisiti enne eksamihindamise alustamist.

10.9.6 Eksamihindamise ajal ei ole eksaminandil õigust vestelda kellegagi, välja arvatud eksamikomisjoni liikmetega eksamihindamise sooritamise tehnilises küsimustes.

10.9.7 Eksamikomisjoni liikmed teevad märkmeid eksaminandide tegevuse ja koerte käsitlemise kohta ning komisjon arutab need läbi. Eksaminande hinnates peab iga komisjoniliige pöörama tähelepanu järgmistele asjaoludele:

- koerte käsitlemine ehk kuidas eksaminand läheneb koerale, kuidas hindamisel käsitleb koera ja kuidas suhtleb koera ning koera esitajaga
- eksaminandi käitumine "ringis".

10.9.8 Tõu eksamihindamist hinnates annab eksamikomisjon tulemuse „sooritatud“ või „mittesooritatud“ igale eksaminandile nimeliselt.

10.9.9 Eksamikirjeldusi hinnates pööratakse tähelepanu sellele, kas eksaminand on leidnud koeras tõustandardis välja toodud olulisemad omadused ja võimalikud vead ning kuivõrd selgelt on eksaminand väljendanud oma nägemuse koerast.

10.9.10 Eksamikomisjoni liikmed otsustavad eksaminandidele antavaid hindeid ühisel nõupidamisel. Peamine tähelepanu pööratakse eksaminandide kirjeldustele ja alles seejärel arvestatakse käsitlemis- ja esinemisosa. Kui tulemused on valmis, teatatakse igale eksaminandile tema tulemus - sobivustesti ja põhikoolituse lõpueksami puhul kirjalikult; tõueksami puhul suuliselt.

10.9.11 Tõu eksamihindamise protokoll vormistatakse ametlikule EKL VKK blanketile (**lisa 4**). Eksaminandide kirjutatud kirjelduslehed koos komisjoni kirjelduslehtedega kogutakse eksami järel kokku ning need esitatakse koos eksamiprotokollidega EKL VKK eestseisusele kohe eksami järel.

10.10 Üks eksemplar eksamiprotokollist, komisjoni kohtunike hinnangust ja kirjelduslehtedest väljastatakse eksaminandile 7 kalendripäeva jooksul kui eksaminand seda eksamihindamisel soovib.

10.10.1 Vähemalt 10-aastase hindamisstaaziga FCI kohtunik, kellel on vähemalt kahe FCI rühma hindamise pädevus ja kellel on taotletava tõu tõurühma kohustuslike tõugude hindamispädevustest vähemalt 25% kinnitatud kirjaliku

eksami tulemusel, võib sooritada eksamihindamise suuliselt kahele FCI kohtunikule, kes mõlemad omavad antud tõi hindamisõigust.

10.10.2 Vähemalt 15-aastase hindamisstaaziga FCI kohtunik, kellel on vähemalt viie FCI rühma hindamise pädevus, võib sooritada kõik eksamihindamised suuliselt kahele FCI kohtunikule, kes mõlemad omavad antud tõi hindamisõigust.

10.10.3 Suulise eksamihindamise taotlus esitakse harjutushindmiste lõppedes EKL VKK eestseisusele. Suuliselt sooritatud eksamihindamise tulemus on lõplik ja ei kuulu vaidlustamisele.

10.11 Komisjoniliikmete kulud ja muud võimalikud eksamihindamistega seotud kulud kantakse EKL VKK eelarvest.

10.12 Mõnes muus FCI liikmesriigis võib sooritada eksami EKL VKK eestseisuse loal ja selle FCI liikmesriigi kennelorganisatsiooni nõusolekul, eksami tulemus kinnitatakse käesoleva juhendi kohaselt.

11 MUUD SÄTTED

11.1 EKL Juhatus kinnitab iga viie aasta järel EKL VKK üldkoosoleku ettepanekul need tõi, kelle hindamispädevused võidakse anda laiendusõigust omavatele kohtunikele tõi koolituse põhjal ilma eksamihindamiseta (haruldaste tõi gude nimekiri) (**lisa 5**).